

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 d., 1/2 an
3 d., 1/4 an 1 d. 30 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frs., 1/2
an 9 frs., 1/4 an
4 frs. 30 cm.
Fieea apare în fiecare
Sâmbătă.

Unitatea

Foie bisericescă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
odată 7 cr., a doua oră
6 cr., a treia oră 5 cr.,
și de fiecare publica-
țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește foiea
să se adreseze la «Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unității»
în
Blaș.

Anul VI.

Blaș 19 Decembre 1896.

Numărul 51.

Iosefinism.

Încă nu s'au așezat valurile pornite de legile bisericesci ale guvernului, încă nu sînt vindecate ranele: și etă, că noi nori se ivesc pe orizon, vestitori de lupte nouă, de nouă turburări.

Conducătorul secției de drept public în presidiul consiliului de ministri, Dr. Dárday, a ținut în reuniunea regnicolară a iuriștilor o prelecție despre natura fundațiilor bisericesci și despre dreptul guvernului de a supraveghia acele fundațiuni.

Disertantul s'a nisuit a arăta, că legile țării asigură guvernului dreptul de inspecțiune supremă asupra fundațiilor pie și de a controla asupra folosirii și modului de administrare a acelor. Legile acele înse nu se observă, și ast fel se întâmplă apoi, că amintitele fundațiuni se administrează fără de nici un control al guvernului, mai mult, că sînt o mulțime de fundațiuni, despre cari guvernul nici atăta nu știe, dacă ele există.

Disertantul conchide după toate acestea, că va trebui netrecut să se pornescă o acțiune legislativă, cu scop, ca: 1. Să se conscrie toate fundațiile; 2. să se insinue fundațiile nouă; 3. la înființarea de fundațiuni nouă să fie de lipsă invoirea previe a guvernului; 4. să fie asigurat dreptul de suprainspecțiune a guvernului pentru validitatea intențiilor fondatorului.

Disertațiunea acésta a provocat un

viu resunet în presa întrégă. Resunetul acesta era cu atât mai îndreptățit, cu cât poziția oficiosă a disertantului dădea lucrului întreg aparința, ca și cum am avé de-a face cu o declarare oficiosă, cu o anunțare oficiosă a nouei acțiuni legislative de sferă bisericescă.

E adevărat, că ministrul-președinte Bánffy a declarat în comisia de răspuns la mesagiū al casei magnaților, cum că disertația are caracter privat, și că guvernul n'are nici în clin nici în mănecă cu ideile exprimate în numita disertație; mai mult, că guvernul n'are de gând a presenta nici un fel de proiect de lege privitor la administrarea fundațiilor bisericesci. Dar de altă parte știut e, ce valoare e a se da la asemenea desmintiri. Și dacă se va socoti, că disertația a fost primită cu multă căldură într'o corporațiune așa de distinsă, cum e reuniunea iuriștilor, mai mult, că ideea ispitesce deja de opt ani, va trebui să se zică, cum că aici e vorba despre pregătirea seriósă a unui curent, sub a cărui presiune apoi guvernul să se pótă declara de silit la inaugurarea acțiunii legislative.

Și ori ce ar zice baronul Bánffy, lucrul nici nu pótă să se întimple alt fel. Baronul Bánffy e un om, care trece, dar liberalismul e un sistem, ce nu încetă cu trecerea unui om. Si acest sistem reclamă atotputința statului, — în consecință nimicirea bisericii.

Sistemul acesta și-a isprăvit deja

lucrarea în alte țări. La noi a ajuns de o cam dată numai până la secularizarea vieții religioase. Dar în ochii lui materia dominéză. Acum urméză rîndul și la secularizarea ei.

N'are deci baronul Bánffy la ce mai desminti nimic. El azi e, mîne nu mai e. Sistemul liberal înse va reclama imperios aceea, ce dînsul azi négă: de o cam dată controlul asupra fundațiilor bisericesci, mai apoi secularizarea lor.

Mai curios înse e, că dl Dárday se plînge, că legile privitoare la dreptul de control al statului asupra fundațiilor nu s'a executat nici când.

Un iurist ca domnul Dárday ar fi trebuit să știe, că un asemenea drept n'a avut statul nici o dată.

Legile din 1714 și 1723 au fost nisce falsificări, și nici când nu au fost recunoscute de legi valabile și obligătore, érá ordonanțele secularizătore ale împératului Iosif II le-a retras însuși împératul cu puțin înainte de mórtea sa.

Cum se pótă deci provoca domnul Dárday la legi neesistente?

Când e vorbă de-a asigura atotputința statului, se face provocare și la legi neesistente; ér când e vorba de a recunósce drepturile altora, atunci se calcă în picior și drepturile adevărate, garantate prin legi aduse și aprobate de toți factorii legislativi. Etă liberalismul.

Feuilleton.

Puțină critică.

Literatura română, după cum putem constata cu plăcere, în timpul mai din urmă a luat un avînt îmbucurător. E drept, că cele mai multe produse literare apar în România liberă, aparința, carea după părerea mea se datorește mai ales împrejurării, că frații nostri de preste Carpați, pe lângă libertatea, ce o au de a-și desvolta talentele lor în ori ce direcție, mai sînt scutiți și de luptele politice, cari pe noi ne țin în continuă febră și agitare și ne silesc, să întrebuintăm mare parte din timpul vieții noastre în lupta pentru esistența națională.

De aceea de câte ori apare și aici la noi vre un product literar, îl salutăm cu bucurie vîdînd, că și la noi mai sînt bărbați, cari între atâtea necasuri, ce ne amărăsc viața, și cu toate asupririle, la cari sîntem supuși, arată, că și noi voim, să ne perfecționăm în continuu prin cultivarea diversilor rami ai științelor.

Pentru acestea motive am salutată și eu cu bucurie cărticica, carea a publicat-o nu de

mult Cl. D. Dr Octavian Domide spiritual la seminariul gr. cat. din Gherla, și e intitulată: „Arborele vieții, escelințele și fructele Preasfintei taîne și jertfe Eucharistice, cu modul de a se împărtași în abundență din dînsele. Propuse în meditațiuni, considerațiuni și reflexiuni, traduse, întocmite și făcute etc.” Am salutată, zic, cu bucurie acésta cărticică cu atât mai virtos, că la noi sînt, durere, forțe rari cărtile, cari tractéză despre lucruri sufletesci, și mai cu totul necunoscute, cele cari cuprind meditațiuni ca și cea de față. Chiar pentru aceea, cât ce mi-a ajuns în mână, am început a o ceti cu ore-și care aviditate, dorind, să știu, ce cuprinde, ce fructe ași pótă culege pentru sufletul meu de pe acest arbore al vieții, și mi-a venit în minte ideea de a o recomanda, dacă va fi vrednică, și altora, ca și alții să se pótă îndulci din fructele acelu arbore.

Înse amară decepție!

Cât ce am deschis cartea și am cetit câte va șire, m'am convins, că acest arbore e prea tomnatic, că e îmbrăcat în frunze prea posomorite, prin ce, de sigur că în loc să atragă pe mulți, ca să se nutrească din fructele lui, cât ce le vor atinge, se vor distasta. Și anume pentru ce?

Voiu spune în următorele.

Cine voesce, ca cele scrise de dînsul și publicate cu tipariul să fie întimpinate cu simpatie și cetite cu plăcere, acela trebuie să-și dea silința de a scrie într'o limbă frumoasă într'un stil ușor și plăcut, fără de a negleze, se înțelege, nici forma esternă, adecă formatul și tipariul.

Acésta înse nu se pótă zice despre cartea din cestiune, carea luând a fără formatul, ce pótă trece, lasă forțe mult de dorit mai ales în privința limbii și a stilului. Lasă că nici tipariul nu este de frunte, ba e chiar slab. Așa de es. în multe locuri literele sînt șterse mai de tot așa, în cât numai cu încordarea ochilor poți ceti; airia pe aceea-și pagină sînt literele acum mai rare, acum mai dese și îndesuite una lângă alta, și nu numai într'un loc ori două, ca să poți zice, că e o eróre trecută cu vederea, ci în mai multe locuri, ceea ce arată evident negligența, cu carea a fost tipărită cartea.

Er stilul și limba arată și mai evident, că auctorul și-a bătut forțe puțin capul cu studiarea frumsetei, ce o are limba română. Cine voesce, să scrie și să tipărească cărți românesci, acela trebuie să cugete, că nu toți, cei cari cetesc cărți românesci, fie chiar și cărți

Ori cum ar fi, tendența arătată de domnul Dárday e *iosefinistă*. Să fim dar cu toții la pază.

De o cam dată: *Iosefinism*.

Pe urmă: *Secularizare*.

Etă losinca de mâne!

„Regularea dreptului de inspecțiune asupra fundațiilor bisericesci.” — Despre tema acesta a ținut în Reuniunea Iuriștilor din Budapesta o conferență consilierul ministerial Dr Dárday Sándor.

Tendența conferenței ținută cu aparat științific de o cam dată e numai academică. Conferențiarul înainte de toate se provocă la împrejurarea, că înainte de acesta cu 8 ani dieta s'a ocupat de cestiunea dreptului de inspecțiune cu privire la fundații. Atunci Csorba a ținut o conferență în obiectul acesta. Dárday espune apollegile, ces'au adus în materia acesta de prin secolul al XVI-lea, patentele lui Iosif II și alte dispoziții până în timpul nostru. Legile înse nu și-au ajuns scopul, de ôre ce ele au fost desconsiderate în manipularea fundațiilor. Mai ales fundațiile bisericesci romano-catolice nu au controlă suficientă, la ce cauza principală e, că biserică catolică din Ungaria îi lipsește organismul autonom, unde și laică să deprindă o anumită controlă asupra administrării banilor bisericesci, a fundațiilor capitulare etc. Mai ales este de nesuferit starea, în care se află administrarea fundațiilor bisericilor gr. or. Aici e absolut cu neputință a sci, ce fundații există și spre ce scop se folosesc, așa că Maiestatea Sa de curând s'a simțit îndemnat a dispune, ca fundațiile bisericilor sârbesci gr. or. să se conscrie încă până la finea acestui an. Preste tot putem zice, că guvernul nu are nici o cunoștință despre fundațiile, cari nu stau sub controla curții de compturi, și așa puterea de stat nu poate sci, ce mulțime de bani și valori se manipulează de către capitule și organele bisericesci, și că ôre manipulează-se ele amăsurat intențiunii fundatorilor.

În atari împrejurări conferențiarul află de lipsă, să se creeze o lege cu privire la controlarea și inspecțiunea fundațiilor din partea statului, care lege să facă deosebire

între fundațiile de stat și între cele bisericesci.

În virtutea acestei legi ar fi întâiu, să se conscrie fundațiile existente, a doua să se insinue nouăle fundații, a treia a se cere încuviințarea guvernului la crearea de fundații nouă, a patra a se asigura dreptul de inspecțiune al guvernului spre a se realiza intențiunile fundatorului.

Aprețierea acestei conferințe o află cetitorii în primul acestui număr.

Mitropolit Macedo-Român. — Cetitorii știu, că Sublima Pörtă a acordat Românilor macedonenii un mitropolit propriu, recunoscând tot o dată și naționalitatea română ca egală cu cele alalte naționalități.

Lucrul acesta de mult l-au tot cerut Români macedonenii, n'au ajuns înse la nici un rezultat. Și de sigur n'ar fi ajuns nici acum, dacă nu se valora în direcția acesta grave insistențe diplomatice.

Despre afacerea acesta, reproducem din „Liga Română” următoarele:

„Insistențele aceste vin din partea Austriei, care are o netăgăduită influență asupra Sultanului. Austria caută a găsi un puternic element de opunere contra întinderii slavismului spre Constantinopol, și acest element nu poate fi de cât Români, cari pot fi capabili la un moment dat cu ajutorul Europei catolice, să opună o stavilă tendențelor cutropitoare slavice.

„Etă împrejurările, cari fac a se bănu, că Austria a fost dirigitorea acestui act.

„Ori cum ar fi înse, ori de unde ar veni, ceea ce e principal și sigur, e, că Români din Macedonia vor câștiga mult.

„Până aci ei nu erau recunoscuți ca individualitate națională.

„De și mulți Români au ocupat și ocupă funcțiuni însemnate în imperiul Otoman ca *Sava Pașa, Constantin Pașa* etc., de și în urma unui ferman al Sultanului *Aziz* toate populațiile din Turcia erau admise în funcțiunile Statului, totuși Români nu se puteau bucura de aceste avantaje, de cât în calitate de Greci; individualitatea lor națională era întrupată în cea grecă.

„Cu înființarea Mitropoliei înse și cu acordarea burselor celor 6 tineri li-se dă

Românilor acest mare drept, li-se recunoșce naționalitatea lor independentă de a Grecilor.

„Acest fapt e cu atât mai îmbucurător, cu cât el va ajuta foarte mult la dezvoltarea sentimentului național de acolo și la salvarea atator Români (Grecoman) crescuți până acum în spiritul dominațiunii grecesci.

„Întru cât privește persoana Mitropolitului *Antim*, lucrul nu este de așa mare importanță, cum voese a-l presenta unii. *Mitropolitul Antim*, de și Albanez, de și a slujit până acum în grecesce, de și a caterisit la *Crușova* cu luminări de smolă pe preotul *Cornătescu*, fiind că a cântat românesce în biserică, totuși putem bănu și prevedé, că-și va da sémă de importantul rang, la care e urcat, și vom avé posibilitatea de a-l vedé filo-Român desevârșit, pe cum am vedut pe grecul Mitropolit *Metodi* din Sofia filo-Bulgar, pe cum vedem pe *Românul Grigorie*, președintele Sinodului bulgar și Mitropolit în *Rusciuc*, filo-Bulgar desevârșit.

„Ori cum va deveni înse în viitor, pasul prim și de ordin capital e făcut. Instituția noi o primim; ea ne umple de bucurie, căci e garanța cea mai solidă a existenței în viitor a naționalității române în Balcani.”

„Pasivitatea noastră.” — Sub titlul acesta „Dreptatea” publică un șir de articoli, în cari e vorbă de foloșele și valoarea „activității” și „pasivității” pentru noi Români.

„Dreptatea” publică acești articoli, ca să dea causă la discusie asupra acestei teme atât de actuale și importante pentru noi toți. Asta e foarte frumos de la numita fôce.

Dar atunci ne permitem a întreba: Ce rost au întreruperile și observările continue intercalate din partea redacțiunii?

Ori voesce „Dreptatea”, să deschidă o discusie liberă asupra temei acesteia, ori nu.

În cazul prim să publice tot fără observări, înse fără a se identifica și rezervându-și cuvântul final. În cazul al doilea simplu refuză publicarea articolilor, cu cari nu consimte.

Procedura înse urmată de „Dreptatea” e și necuviinciosă și pe lângă aceea mai arată și „un grad avansat de nervositate”, ca să grăim a la „Tribuna”.

de meditațiuni, se interesază atât de puțin de frumșea limbii lor, în cât să nu judece cu caritate frățescă, dar și cu asprime cuvenită nesocotirea limbii lor.

Și ce vedem în cartea acesta? Auctorul a tradus și prelucrat meditațiunile din limba latină și italiană, dar nu s'a îngrijit, ca traducerea și prelucrarea să fie curat românescă, ci a grămădit numai acolo cuvinte și frase întregi, cari numai românesci nu sînt.

Ca să arăt, cât sînt de adevărate aserțiunile mele, voiți cita numai câteva exemple.

Dedicarea însă-și se începe cu propoziția acesta neromânescă: „Vouă, tinere mlădite, cuvintele părintelui sufletesc.” Și după cum este începutul, așa este mai tot cuprinsul cărții. Așa de es. la pag. 6 cetim: „pentru de a înmulți numărul seminaristilor fervoroși, și ast fel o zi a preoților sânti”, ér la pag. 7: „ea (cartea) are să vă ajute a deveni seminaristi bunii pentru de a fi o zi preoți sânti”. Espresiunile acestea „o zi a a preoților sânti”, „o zi preoți sânti” sînt curat italienești și cu totul străine de limba română. Tot așa putem zice și despre următoarele: „Isus Christos n'a făcut pre pământ vr'un lucru, saii mai mare saii mai sublim” (pag. 8). „Ca să facă voea Lui SS.” și foarte des „SS. Eucharistie”, saii „Euch. SS.” și „SS. Missă”. Prescurtările acestea nu se

folosesc în limba românescă, cuvântul „sânt, -ă” nu se scrie prescurtat cu doi s. nefiind în cuvînt de cât unul, nici nu zicem „sântisim” pentru a însemna gradul suprem al sfințeniei, ci zicem „preasfînt”. „În urmare El schimbă pânea în Trupul Său etc.” (pag. 16). „Atunci, când noi avem suferință” (pag. 22).

„El (Isus) se micșorează până sub o părțică” (pag. 25); „cele mai sângerose batjocure” (pag. 29); „atât de mai mori” (pag. 30).

Eucharistia se zice a fi „Tesaur, care-l pune pe creștin, să întrețină chiar cu ceriul un comerț inefabil și cu totul Divin” (pag. 41). Aici cuvîntul „comerțiu” se folosesc în loc de „relație”; înse comerțiu însemnă schimb de mărfuri ori de produse, ér nu ori care relație a unei persoane cu alta ori a omului cu Dumnezeu. „Să ne adăncim de respect înaintea mărimilor Lui umilite, pogorîte” (pag. 47); „să-I ținem (lui Isus) soțietate, companie” (pag. 55). Dar românesce nu se zice „a ține cuiva companie”, ci „a-l însoți” ori „a petrece cu el”. „Misse mai grăbite, alungate” (pag. 114). Ca să grăbescă ôre cine missa (vre să zică liturgia), se mai poate înțelege, dar să o alunge, chiar de loc nu pricep, cum poate fi. La pag. 112 se cetesce următoarea comparație confusă: „Dar pre cum se întimplă une ori, că în un atac

cu inimiții plecând o trupă, ce a scăpat de mâcel, cercă a se mântui prin fugă, întilnindu-se și dînsa cu un corp de armată rămâne zdrobită, ast fel în învingerea raportată de către ss. Sacraminte asupra păcatului, rămășițele de pedepsă, cari n'au fost distruse, întilnindu-se cu ss. Missă rămân cu totul imprăștiat.” Este apoi chiar ridicolă următoarea propoziție: „altariul ar fi calamita inimilor noastre, de unde nu s'ar puté deslipi de cât numai cu forța” (pag. 119). Auctorul în loc să zică: „Altariul ar fi magnetul etc.”, pune cuvîntul italienește „calamita”, care românesce însemnă un fel de gumă rășină¹⁾, eii înse nu știu, cum s'ar lipi sufletele cu gumă de altar, și nici nu cred, ca auctorul să se folosescă de mijlocul acesta pentru a propaga pietatea între fiit sîi sufletesci. Nu puțină confusie se observă și în cuvintele următoare: „Să învățăm de aici a asista cât mai des posibil la ss. Missă și să ne înfiorăm de negrijirea, ce nu asistă, când ar puté” (pag. 145). „Îți mulțămesc pentru toate binefacerile făcute tuturor osîndiților, și în special pentru acelea, pentru cari n'ai fost nici când, saii acum nu ești recunoscut” (pag. 174). Dar a recunoșce pe cineva este cu totul alt-

¹⁾ V. Lazar Șaitean, Dicționar universal al limbii române.

Cultură. — Zilele acestea a apărut mai în toate ziarele din patrie un prospect pentru subscrierea de acții la „Fortuna“, o societate de curând înființată pentru exploatarea băilor de aur din munții apusei ai Ardealului. Voind, să arete rentabilitatea și venitul, ce aduc, — măcar că sînt rîu administrate, — cităză incassările făcute de exploatatorii de acum, — mai tot Români, — puși sub preșidența preotului local. Dar subscriitorii prospectului, — un prinț, un fost ministru, câțiva va conți etc., — nu pot să nu facă alușiuni rîntăcioase la adresa Românilor. Așa despre baea „Arama“ din Bucium spun, că are de președinte pe un „popă“ (ung. pópa, nemț. Pope, tot nume de batjocură), „care scie serie și ceti“. Și o spun acēsta, spre a putē observa în parentesă, că „sînt și de aceia, cari nu sciu“.

Sperăm, că Buciumanii vor scii, cum să răspundă la semnele acestea de înaltă cultură.

Apel către tinerimea naționalităților. — Comitetul central al „societății regnicolare a studenților magiari“ a adresat către tinerimea studioasă a naționalităților o invitație, ca să între în societatea lor.

Etă unele pasaje: „Iubiților frați! Ast fel vē agrăim pe voi, noi, reprezentanții tinerimii magiare, preșidența societății regnicolare a studenților magiari, rugându-vē, să intrați în mijlocul nostru. Nu cugetați, că pașul acesta va să amăgescă sentimentele vōstre, ori ar avē de scop seducerea pe căi false, sau de a abusa de sinceritatea și francheța inamicului, înse nici aceea să nu o credeți, că e o nisuință lingusitoare și insidiōsă, carea o am crede cu scop în conștiința scăderii supremației nōstre de rasă ori în a nesiguranței domniei nōstre în viitoriu! Nu! Cuvîntul nostru este rugarea sinceră și pe cale drēptă adresată către voi de tinerimea magiară a patriei comune unguresci, ca unindu-ne în iubirea patriei comune să lucrăm în pace spre înflorirea patriei și în deosebi și pentru binele fie cărei rase. Căci așa scim, că tăria naționalităților, cari formeză patria, e tăria patriei unguresci! Și voi, iubiți frați, trebue să o vedeți acēsta și să vē uniți cu noi, ca

în locul certelor nefericite, ajutându-ne unul pe altul cu mijloce culturale, sporind în cultură, să putem conlucra pentru ridicarea spirituală și materială a fie căruși popor din patria comună. Adunați-vē și declarați alipirea de noi. Credem, că Dumnezeu nu ne va părăsi pe căile nōstre comune. În numele asociării regnicolare a studenților magiari. Budapesta, 15 Decembre 1896. Herczeg Béla, president.“

Din cauza acestui apel șovinistiții au constrîns pe presidentul Herczeg, să dimisioneze.

Reforma legii electorale. — În comisiunea bugetară deputatul Justh a întrebat pe baronul Bánffy, dacă are guvernul intențiune de a presenta un proiect de lege privitor la modificarea legii electorale.

În răspunsul său baronul Bánffy a recunoscut necesitatea reformei, a zis înse, că nu pōte face declarațiuni obligătore privitor la *principiile*, după cari ar fi a se revisui legea, nici privitor la *timpul*, în care guvernul va presenta proiectul de modificare.

De aici putem afla numai atăta, că de o cam dată rămănem, cum am mai fost. Cât va ține acest „de o cam dată“, credem, că nu scie nici baronul Bánffy. Dînsul nici n'are la ce se grăbi, căci o lege mai favorabilă pentru dînsul, care să-l facă posibilă o majoritate așa de sdrobotitoare, tot nu pōte alcătui.

Deci n'are la ce „quieta movere“.

Așteptăm, dar așteptăm în zădar. —

„Tel. Rom.“ rostise la timpul său un pium desiderium, ca între Români să înceteze turburările confesionale. Noi, pururea gata a sta de vorbă cu frații neuniți, și de astă dată am reflectat la dorința aceea a „Tel. Rom.“. În nrul 49 al foilor nōstre am scris:

„Sîntem de acord cu dui de la „Tel. Rom.“, în ceea ce zic despre trecerile, ce se fac „pentru un favor material“. Nici noi nu putem aproba trecerile de la o biserică la alta, dacă ele au de motiv numai vre un favor material.

„Numai în o privință nu ne luminēză cuvintele dlor: Ce înțeleg dlor sub favor material? Aci se impun de la sine multe întrebări concrete.

ceva de cât a-i fi recunoscător pentru vre o binefacere. Lui Isus i-se datorcesce „o iubire, carea se lasă cu o abandonare absolută la tot, ce dorește Dînsul de la noi“ (pag. 192). „De mă voiți atinge numai de pōla vesmîntului lui, mă voiți vindeca ca morboșii, cărora le era destul a se apropia de Măntuitorul pentru de a lua sănătate“ (pag. 193). „În fine a nu lua la inimă opera sântirii sale însămnă etc.“ (pag. 201); „nu-ți strînge mîna, deschide-o asupra mea“ (pag. 206); „apoi să se oferescă Domnului Nostru tot, ce unul are, tot, ce unul este etc.“ (pag. 227). „Vē par aceste cuvinte aspre, vē par de foc?“ (Pag. 239.)

Pe lângă frazele acestea și alte multe, cari nu le-am amintit, auctorul mai folosesc o mulțime de cuvinte străine, cari le-ar fi putut înlocui cu cuvinte romănesci, p. es. „operetă“ însămnă o mică operă comică, ér nu „carte mică“; apoi „don“, „sapōre“ în loc de „gust“, „pestrecând“, „imolat“, „osecuii“ și „obsecuii“, „olocaust“, „hostie“ ș. a. Mai serie apoi o mulțime de cuvinte tot cu litere inițiale mari, cât cugeti, că cetesci o carte germană, și nu pot pricepe de loc, ce l-a îndemnat pe auctor, să serie așa, cum n'am vedut, să serie nici un român.

Până aici am arētat unele scăderi mai mari, ce le are acēstă cārticică, mai ales în

ce privește limba și stilul. Dar din acestea nu voiți, să conchid, că ea ar fi fără de nici o valōre internă, și că cetindu-o omul nu ar putē trage nici un folos dintr'însa. Cu tōte, că sînt în ea erorile amintite, materia ei e fōrte sublimă, e propusă cu multă pietate și evlavie față de înalta taină a S. Eucharistii, și din întreg cuprinsul opșorului se vede, că auctorul și-a dat silința, să deștepte și în cetitorii săi simțul pietății și să-l dispună la primirea cât mai dēmnă a s. Cuminecături. De aceea rog pe Cl. auctor și confrate, să primescă de la mine următorul sfat frățesc: Să continue a lucra și de acum înainte pe terenul literaturii bisericesci și să nu se sparie de nesuccesul primei sale încercări literare; ci acēsta să-l îndemne, ca pe viitor să fie cu mai mare băgare de samă și diligență la scrierea cārtilor, ce le va publica. Dacă este adecă rēu a nu serie și a nu țipări nimic, când poți, este și mai rēu a nu griji, ca ceea ce se serie ori țipăresce, să aibă o limbă curată și un stil frumos; și dacă este păcat a-și nesocoti limba în ori ce scriere, este păcat fōrte mare a o nesocoti și a o batjocori într'o carte, carea tracteză despre o materie atāt de sublimă ca cea de față.

Minor.

„Între altele îi întrebăm deci: Dacă în vre o comună bisericescă, fie unită, fie neunită, ore care semidoct rîvnesc prescura ori dacă vre un fruntaș din comună dorește, să-și facă fata preutēsă, și din unul din motivele acestea se turbură liniștea parohiei și se produce într'însa desbinare, cuprind ore dlor acēsta în conceptul favorului material?

„Îi mai întrebăm apoi: Dacă vre un preot a cădut în censură bisericescă și voind să scape de censura acēsta, se hotăresce a trece la altă biserică, cuprind ore dlor motivul acesta în conceptul favorului material?

„Îi întrebăm mai de parte: Dacă ore cine voind a se despărți de soțul de căsătorie va să trecă de la o biserică la alta, cuprind dlor motivul acesta în conceptul favorului material?

„De cum va nu le cuprind, atunci nu sîntem de acord cu dlor.“

De atunci au trecut două săptămâni, chiar destulă vreme, pentru ca „Tel. Rom.“ să ne miluescă cu răspunsul său.

Și „Tel. Rom.“ tace.

Ce va să însemne tăcerea acēsta? Dōr nu cum va întrebările nōstre au fost prea indiscrete?

Fie, cum va fi, noi ne ținem de datorița nōstră, să constatăm, că „Tel. Rom.“ nu răspunde la întrebările nōstre.

Revistă bisericescă.

Roma.

Nunții cei noi în zilele trecute au fost primiți de Papa în audiență, dându-li-se informațiunile de lipsă pentru nouele lor posturi. Msgr. Clari merge la Paris, Msgr. Francica-Nava la Madrid, Msgr. Ajuti la Lisabon, Msgr. Lorenzelli la München și Msgr. Tarnassi la Haag.

Msgr. Tarnassi a petrecut mai mult timp ca uditore la nunțiatu din Viena și astă primăvară a făcut parte din deputațiunea trimisă de Papa la încoronarea țarului. După încoronare el a petrecut în Rusia mai multe săptămâni spre a tracta cestiunile bisericesci actuale cu guvernul rusesc. Despre tractări a făcut un raport, care a fost bine primit în Roma.

În 13 a c. eruditul cardinal Isidor Verga a fost consacrat într'u episcop de Albano.

Franța.

Cu tōte că bărbați de stat luminați arată cu date autentice în parlament meritele bisericii pentru instrucțiunea publică și pentru instituțiunile filantropice, statul, care secularisând averile bisericesci s'a obligat a se îngriji de provederea clerului și a bisericilor, totuși din an în an reduce în budget sumele destinate spre a satisface acestei obligațiuni. În anul acesta încă s'a redus budgetul cultului cu 805.100 frcs. Anume cu 30.000 frcs a scădut beneficiul vechilor canonicii, cu 605.100 frcs poziția pentru cooperatori și vicari, cu 18.000 frcs suma destinată pentru ajutorarea preoților morboși și neputincioși, și cu 109.000 frcs cuota pentru susținerea edificiilor bisericesci. În același timp înse competențele comunităților bisericesci luterane și israelite s'au ridicat cu 50.000 frcs. Cine nu vede aici ura față cu biserică catolică?

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 11 a c. dieta a început desbaterea răspunsului la discursul tronului. Pulszky Ágost referentul comisiunii pentru redactarea răspunsului recomandă proiectul de răspuns al majorității. Referentul nu se mulțamește numai cu recomandarea proiectului, ci mai apără guvernul în contra acusei, că s'ar fi făcut abuzuri la alegeri; afirmă, că la voința majorității fie care trebuie să se plece, căci în state constituționale voința majorității, — ori prin ce mijloce ar fi reșit, — este decisivă. — Eötvös în numele fracțiunii Kossuth critică proiectul majorității, care e numai o parafrasă a discursului de tron, și unica însușire bună, ce o are, e, că ast fel este concepiat, de nu se poate traduce pe altă limbă cultă europeană; în numele grupului său prezintă un proiect nou de răspuns. — În numele fracțiunii Ugron a vorbit Okolicsányi. El arată terorismul și promisiunile partidei guvernamentale la alegeri și zice, că mai cu plan nici când nu s'a preparat revoluțiunea de cât prin politica guvernului. După constituțiune nu se poate considera de legală dieta actuală și chiar de aceea nici îndreptățită spre efectuarea problemelor înșirate în discursul tronului. „Noi nu putem face alta, de cât în continuu să protestăm în contra stărilor nelegiuite, să rugăm pe Majestatea Sa a dimite pe oamenii, cari au creat stările anarchice, și să dispună alegeri nouă.“ Cu aceste prezintă proiectul grupului său.

În ședința din 12 primul orator a fost Marsovszky, care a prezentat proiectul de răspuns al partidului popular, precisând ca introducerea unel puncte din programul partidului. Cu privire la cestiunea naționalităților a zis, că este falsă aserțiunea, cum că partidul popular ar fi cercat alianța cu naționalitățile. Acestui partid, ca și ori căruia din cameră, îi este un tezaur limba magiară și supremația de stat a naționalității magiare. Ei poftesc validitatea după putință a limbii de stat magiare, dară poftesc, ca și față de naționalități să se aplice legea, dreptatea și echitatea. — Cei alalți vorbitori au fost toți opoziționali; ei s'au ocupat de abuzurile electorale.

Ședința din 14 a c. încă s'a ocupat tot de abuzurile electorale. În cestiunea cuotei Ábrányi Kornel — a fară de partid — a declarat a vota și 50%, ceea ce a provocat mare furtună în dietă. Asemenea mai mult cu abuzurile electorale s'a ocupat și ședința de Joi.

România.

Aflăm în „Timpul“, că dl Aurelian presidentul consiliului de ministri a cerut concursul fostului ministru-president conservator L. Catargiu în rezolvirea cestiunii Ghenadie. Se speră, că spriginit și de conservatori cabinetul va deslega în un mod mulțamitor pentru țară această cestiune, ce de atâta timp ține în agitație spiritele. Se vorbește, că mitropolitul Ghenadie e gata a-și da dimisia, de cum va i-se va revedea procesul, și va fi restituit în demnitatea de mitropolit.

Vice-president al senatului a fost ales dl V. A. Urechia. Presidentul Greg. Ghica din cauza bătrânețelor și-a dat dimisia, senatul înse nu l-o a primit. De cum va nu va rămâne cu nici un preț principele Ghica presideet al senatului, va candida pentru demnitatea acesta dl D. A. Sturdza.

Italia.

Față cu descoperirile din „Hamb. Nachrichten“ despre tractatul, ce s'ar fi închiat la 1891 între Italia și Rusia, ministrul Rudini a declarat redactorului de la semioficiosul „Italie“, că dînsul nu a scris nici un tractat între Rusia și Italia, ci în 1891 întîlnindu-se cu ministrul rusesc Giers în Milano l-a convins, că temerile Franței cu privire la ținta întreitiei alianțe sînt nefundate. Cuprinsul convorbirii cu Giers l-a comunicat la timpul său contelui Caprivi și contelui Kálnoky, cari s'au declarat mulțamiți cu cele vorbite.

„Hamb. Nachrichten“ scrie de nou, că declararea ziaristică a lui Rudini nu e suficientă spre a slăbi presupunerea, că n'a existat tractat între Rusia și Italia; dacă nu l-a scris Rudini, îl va fi scris alt cineva. Cei de la fôea bismarckiană înse sînt convinși, că între Rusia și Italia s'a făcut pact, în virtutea căruia Rusia pentru favorurile dobîndite de la Italia în Orient va întreveni în favorul Italiei pe lângă guvernul din Paris, ceea ce s'a întimplat.

În ședința din 10 a c. a camerei deputatul Imbriani impută fostului ministru Moceni umblarea la Budapesta. El a zis: „Când cadavrele jertfelor DVóstre zăceau ca pradă hienelor (în Africa), Dta ai ședut la prânzul de curte din Budapesta! DVóstră nu aveți conștiința morală.“ (O voce: Națiunea a jelit, și Dta ai beut spumante în Budapesta.) Moceni a cercat, să se escuse, dară sgomotul i-a înădușit vocea.

Turcia.

Ambasadorul austro-ungar din Constantinopol Sâmbătă a fost primit de Sultanul în audiență de 1 1/2 oră. Sultanul i-a atras atențiunea asupra reformelor deja efectuate și asupra celor ce se efectuează acum, prin ce se face destul congresului de Berlin, și cu ce ar pute fi mulțamiți și Armenii. Sultanul și-a exprimat părerea, că acesta ar fi a se da a înțelege Armenilor și din altă parte. A declarat tot o dată, că reformele se vor estinde asupra imperiului întreg; apoi a cerut părerea ambasadorului br. Calice cu privire la amnestia generală, regretând propaganda, ce o fac Armenii emigrați în Bulgaria. Sultanul accentuă, că trebuie să țină samă de părerea majorității supușilor săi, care e pentru pedepsirea celor ce au provocat agitațiunile revoluționare între Armeni. Br. Calice recomandă amnestia generală ca cel mai bun mijloc spre a restitui încrederea populațiunii și a repara în parte escesele regretabile din August. Dacă totuși nu ar înceta agitația, Europa va fi pe partea Turciei.

Scirea, că exsultanul Murad ar fi

fugit, e declarată de scornită. Exsultanul se află internat în palatul Yildiz și stă sub cea mai strictă pază.

Bulgaria.

Parlamentul bulgar în 13 a c. s'a deschis cu mai mare pompă de cât de altă dată. De față au fost și reprezentanții puterilor străine. Principele Ferdinand constată, că în urma evenimentelor din anul trecut era de lipsă, să apeleze la popor, ca acesta să se declare din nou cu privire la direcțiunea de urmat în afacerile statului. Alegerile decurse dovedesc, că poporul a făcut progres în educarea politică. Recercă parlamentul, ca acum după recunoșterea dinastiei din partea puterilor să lucreze spre a prezenta Bulgaria ca o garanță a ordinii și progresului în Orient. Raportul țerii atât cu suveranul cât și cu cele alalte puteri sînt bune. Cu deosebit respect vorbește discursul despre țarul și Rusia.

Corespondințe.

Roma 13 Decembre 1896.

(Sciri din Vatican. — Roma liberală).

Onorată Redacțiune!

Au trecut 26 de ani, de când soldații regelui Victor Emanuel, aplaudați de toți francmasonii, liberalii, ereticii și schismaticii, au intrat în Roma prin spărtura de la porța Pia, ca să nimicescă domnia lumescă a Papei, — domnia întunecului, — după cum o numia el, și să ducă în eterna cetate civilizațiunea și progresul lumii moderne. Bucuria francmasonilor și a tuturor inamicilor S. Scaun apostolic și al bisericii catolice era la culme, pentru că ei cugetau în orba lor trufie, că dimpreună cu nimicirea domniei temporale a Papilor va fi nimicita și influința ei asupra lumii civilizate și puterea Papilor celor puternici de odinioară se va reduce la puterea unui mitropolit sau cel mult a unui primate național. Dar ca și de altă dată bucuria lor a fost prematură. Că de atunci nu numai nu a scăzut, ci din contră a crescut tot mai tare puterea morală a Papei și crește mereu sub înțeleptă guvernare a marelui Pontifice actual Leo XIII. Înse bine să fii înțeles, nu voesc, să zic prin acesta, că doră ocuparea Romei și nimicirea domniei temporale a Papilor ar fi fost un bine pentru biserică. Nu, din contră susțin, că aceea a fost un rău foarte mare; ci voesc numai să constatez, că Dumnezeu cu infinita sa înțelepciune întorce faptele cele rele ale oamenilor spre binele bisericii sale și spre rușinarea celor ce le fac. Doveși palpabile despre cele zise avem în toate zilele.

Eu voi însemna numai câte va din zilele mai din urmă.

În consistoriul din urmă au primit pâlăria de cardinal mai mulți bărbați distinși de al bisericii catolice, între cari și vre-o câți va nunții, cari în urma înălțării la demnitatea de purpură își vor părăsi posturile de până acum, cari vor fi ocupate prin alți bărbați ilustri. Între acești din urmă voi aminti numai pe Msgr Benedict Lorenzelli arhiepiscop titular de Sardica, care va merge nunțiu la München. L-am amintit, pentru că acest erudit filosof și iscusit diplomat a fost înainte cu vre-o câți va ani profesor de filosofie la școlile Congregațiunii Propa-

ganda fide și a avut între ascultători pe mulți tineri români, cari astăzi sînt între cei mai distinși dintre preoții tineri ai provinciei noastre mitropolitane, cari numai bucura se pot de o distincție atât de mare a fostului lor profesor.

În momentul acesta mi-a venit la cunoștință, că cardinalul Satolli a fost numit membru al comisiunii papale pentru unirea bisericilor. O scire foarte îmbucurătoare. Fostii alumi români ai colegiului grecesc din Roma au motiv de a spera de la înalta înțelepciune a fostului lor rector și profesor mult bine pentru toate bisericile orientale unite cu Roma.

Ca tot de una, așa și în săptămîna trecută au fost primite mai multe persoane în audiență de către Sfinția Sa Leo XIII. Între acelea a fost și P. S. Hornstein arhiepiscopul latin din București. În decursul audienței Sfinția Sa s'a interesat tare de starea catolicilor din România, al căror număr numai în arhiepiscopia de București se urcă la 50,000.

Au mai fost primiți în audiență mai mulți peregrini, între cari și un grup de Tirolezi condus de Msgr Weinstein și de patru deputați dietali, cari au prezentat Sfinției Sale stégul, sub care s'a luptat acum sînt 100 de ani Andrei Hofer în contra revoluționarilor francezi, cari au intrat în Tirol. Stégul a fost binecuvîntat de Sfinția Sa dimpreună cu un alt steag intru toate asemenea celui dintîi, și care a fost purtat la congresul antimasonic din Trento.

Așa vin în Roma în toate zilele numeroși peregrini, ca să admire frumuseța monumentelor vechi și a bisericilor fără păreche ale cetății eterne a Papilor, și să se încurajeze prin vorbele augustului prinsoner al Vaticanului la lupta, carea trebuie să o poarte fiul bisericii catolice în contra sectelor și în a numeroșilor inimi ai s. noastre religii.

Alături cu Roma papală, cu Roma adevărată, stă vrednică de compătimit și desolată Roma modernă, Roma liberală, sărăcită, despoiată și schinginită de către francmasonii, Jidani și liberalii, cari în loc să aducă bună stare, înflorire și progres, după cum se laudau ei, au adus fîome, miserie, imoralitate și corupție pe toate terenele. Astăzi nu poți trece prin Roma, fără ca să ți-se strîngă inima de durere, vedînd numai căși de jumătate stricate sau edificate, poduri gata numai pe jumătate, mănăstiri și biserici profanate, omeni goi și flămîndi, în cât cugeți, că pe aici au fost numai ieri sau alaltă ieri ordele lui Menelic, ca să distrugă tot, ce le sta în cale. Mai adaugeti imoralitatea și corupțiunea, care se vede la tot pașul, prin ziare, cărți scandalose și chipuri obscene, cu cari sînt mîngiți toți păreții, de cugeți, că ești în Sodoma. Acest tablou trist îl completează miile de lucrători goi și flămîndi, cari nu capătă lucru, pentru că guvernul nu are bani, să continue unele lucrări publice începute de zece de ani, și lucrătorii acum în mijlocul iernii trebuie să ție lumea în cap, să treacă marea în America, ori ajung, să mîră în spital sau să umplă temnițele. Etă cari sînt binefacerile guvernului liberal: corupțiune, fîome, imoralitate și sărăcie. Aici au dus pe bietul popor al Romei, care sub Papi trăia ca în un rai pămîntesc, abia cunoscînd dările și plin de toate bogățiile. Francmasonii și liberalii, cari au guvernat Italia în timpul din urmă, au

prădat averea de multe milioane, răpită de la mănăstiri și biserici, au îngreunat poporul cu sarcini insuportabile, au dus țara la săpă de lemn fără de speranța de a o pute ridica. Italia a fost ruinată de omenii ei politici și a fost sărăcită de amplexii răpitori, dintre cari mulți umplu astăzi temnițele, p. es. temnița numită Ara coeli din Roma, carea e plină de cavaleri și comendatori prinși sau susționați cu furt de bani publici.

Așa pedepsește Dumnezeu pe cei ce persecută biserica Lui; îi umilește și îi rușinează în fața lumii întregi, őr biserica triumfă tot de a una; pentru că scris este, că porțile iadului nu o vor învinge pe ea; ori cât de turbate vor fi valorile lumii, acesteia, naea lui Petru nu se va cufunda.

De închiare vă mai comunic, că *marele* om de stat Crispi și-a zidit la Neapol o splendidă criptă, în care are să fie îngropat, după ce va muri, și a lăsat, să se scrie pe ea numai un cuvînt cu litere foarte mari, adică: Crispi. A bună samă scie și el, că pentru ca omenii să scie în viitor, cine a fost el, va fi destul numele lui. Frumos, că se îngrijese măcar de un moment splendid, căci de merite splendide nu s'a îngrijit.

Salutare.

Romanus.

Invitare la abonament.

Rugăm pe P. T. Domni abonenți, cari sînt în restanță cu abonamentul, să binevoescă a grăbi cu achitarea acestuia, pentru ca să putem acoperi spesele edării foii.

Tot o dată cu 1 Ianuarie 1897 invităm la abonament nou. Prețurile sînt indicate în fruntea foii.

Programul foii rămîne și pe viitorii același: Apărarea sfintei noastre biserici și ale intereselor mai pe sus de toate.

Dorințelor exprimate din mai multe părți de a eda fîome de mai multe ori pe săptămîna încă am satisface din totă inima, dacă Veneratul Cler al Provinciei noastre ar binevoi a ne da spriginul material recerut. De o cam dată înse cu părere de rău nu putem pune în prospect apariția mai desă a foii, ei sîntem siliți a rămîne ca până aci.

Cu toate acestea, de și răriți în șiruri, vom lupta ca și până aci înaintînd și purtînd tot mai înainte flamura bisericii noastre, sub carea luptăm și pentru carea a trăi și a muri ne este cea mai înaltă țintă a vieții.

Și în astă privință asigurăm pe soții nostri de luptă, că vom cerca, să mulțămim toate așteptările posibile și legale.

Redacțiunea.

Noutăți.

Preot condamnat. Preotul rom. cat. Martincsek din Lopér în 14 a. c. de către juriul din Budapesta a fost declarat de vinovat pentru agitare în contra altei naționalități și condamnat la 3 zile carcer de stat și 100 fl. amendă. Părintele Martincsek în organul slovac „Krestan“ al partidului popular a arătat, cum este exploatat poporul slovac de cetățenii recipiați. Acesta îi este vina.

Condamnări politice nouă. Auctoritățile administrative au început, să pedepsească pe convocatorii adunărilor electorale ale alegătorilor români conchemați din incidentul ultimelor alegeri dietale. Așa căpitanul poliției din Sebeșul-săsesc a condamnat pe dl Zevedei Murșan la minimul pedepsei, anume la 5 fl. Dl Dr Aurel Mureșan a fost pedepsit cu 8 zile arest și amendă de 50 fl. Convocatorii adunării electorale din Sibiu, de și a fost oprită ținerea ei, ca și a celei din Brașov, de asemenea au fost citați la poliție.

Rehabilitarea mitropolitului Ghenadie.

Este cunoscut, cum la ordinul lui Sturdza așa numitul S. Sinod a caterisit pe mitropolitul primat al României. În 16 a. c. același Sinod a fost convocat de regele, înfățișându-se 14 membri. Ministrul de culte Mărzescu dă cetire decretului de convocare și cererii guvernului de a se lua din nou în cercetare sentența, prin care pe nedreptul s'a ostîndit înalt Presfinția Sa Mitropolitul. După ce învinuirile de drept nu cad în competența Sinodului, őră acusa de eres a respins-o tot de una mitropolitul Ghenadie, amăsurat canonului 139 din Cartagena, care glăsuiesce, că atunci, cînd unul din capetele de acușare cade, cele alalte cad de sine, sinodul cu 13 voturi contra 1 a anulat sentența sa diu 22 Mai și așa Ghenadie a fost rehabilitat. El și-a înaintat regelui dimisia, care a și primit-o.

„Tribuna Poporului“ va fi numele noului ziar, ce cu începere de la anul nou va apăre în fie care zi de lucru la Arad. Ziarul va fi condus de aceiași luptători naționali, cari în anii din urmă ridicaseră cauza noastră națională la înălțimi, cum până aci nu se mai veduse. („Revista Orăștiei.“)

Portul de la Constanța. România după ce a construit grandiosul pod peste Dunare, proiectează facerea unui mare port de mare la Constanța. Suprafața scutită de furtuni a portului va fi de 72.7 hectare, avînd trei basenuri cu adîncimea apei de 8 metri. Lungimea totală a cheiurilor e de 3360 metri, și pot staționa în ele de o dată 25—30 bastimente marine. Lucrurile hidraulice proprii zise sînt evaluate la 25 milioane lei, őră instalațiunile și aparatele la 12 milioane. Proiectul se va executa în decurs de 7 ani.

Universitarii mediciniști din Budapesta în săptămîna trecută au înscenat demonstrațiunii tumultuoase și au înaintat rectoratului un memoriu în contra profesorului Dr Kovács, care l-ar tracta prea aspru și ar dobori pe mulți la rigorose (mai ales dacă vor merge nepreparați). Ministrul Wlassics a dat ordin, să se începă cercetare disciplinară în contra demonstranților. Corpul profesoral reprobă purtarea universitarilor, cari pe nedreptul au vătămă pe profesorul Dr Kovács și au provocat scandal public.

Magiari spre Brasilia. Din Fiume se anunță, că 15,000 de omeni au plecat, să treacă pe la Cormons la Genua și de acolo pe mare în America. Dintre aceștia a treia parte sînt Magiari din Slavonia, anume din ținutul Pogeș și Daruvar. 200 de indiviți neavînd în ordine scrisorile au fost reținuți. Dacă chiar și Magiarii, — pe cum aflăm în foile magiare, — își părăsesc patria și se mută cu prunci cu tot în America, ce vom zice de cele alalte naționalități, cari nu aparțin rasei domitoare? Sîntem informați, că Sașii ardeleni, de cînd au pactat cu guvernele liberale, încă o țieau spre America, și puține sînt comunele, cari nu și-ar avé emigrații săi. Toate desmîntesc adagiul: Extra Hungariam non est vita.

Piromanie. În comuna Dozma din comitatul Vas în timpul din urmă au fost 11 casuri de incendiu cauzînd o pagubă de 40,000 fl. În cele din urmă s'a dovedit, că focul îl punca o copilă amărîtă în etate de 13 ani. Nefericita a recunoscut, că a dat foc, zicînd, că spre acesta o împinge o patimă, la care nu pôte rezista. La părintii nefericitei și la vecinii lor li-s'a făcut mai multă pagubă.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

2. Înse puterea jertfei lui Christos nu s'a mărginit numai la efectul acesta negativ al iertării. Dór s. Scriptură a fară de efectul cel negativ al despăcătuirii mai ascrie deja și jertfelor prefigurative ale L. V. și un efect pozitiv. Cu cât mai virtos trebuie deci să aibă jertfa jertfelor un atare efect pozitiv? Și întru adevăr deja profetii L. V. grăesc despre efectul acesta pozitiv al jertfei lui Mesia. „Și-i voiți curăți pe ei de toate strîmbătățile lor, cari le-au greșit mie, și nu-mi voiți aduce a minte de greșele lor, cari mi-le-au greșit mie, și s'au depărtat de la mine; și va fi spre veselie și spre laudă și spre mărire la tot poporul pămîntului, cari vor auzi toate bunătățile, cari eu le voiți face“ (Ier. 33, 8 ur.). „Și voiți zice: — Poporul meu ești tu! Și el va zice: Domnul Dumnezeuul meu ești tu!“ (Osie 2, 23.)

De tot limpede grăesc scriitorii L. N. despre partea asta pozitivă a efectului, ce-l are jertfa lui Christos. Pe Christos „l-a rînduit Dumnezeu curățire prin credință întru sângele lui, spre arătarea dreptății sale prin iertarea păcatelor“ (Rom. 3, 25). „Întru care voe (a lui Dumnezeu) sîntem sfințiți prin jertfrea trupului lui Isus Christos o dată“ (Evr. 10, 10).

Al doilea rod de frunte al arborelui crucii e deci înzestrarea noastră din nou cu grație. Mórtea de jertfă a lui Christos nu a avut numai caracterul satisfacției, ci el de o dată și în măsura cea mai mare a avut și caracterul meritului. A merita însumă a dobîndi prin o lucrare drept la răsplată, adică la un bun, care după dreptate trebuie să se dea ca remunerare. Pe când satisfacția șterge o vină, adică împărtășește drept la iertare, pe atunci meritul împărtășește drept la remunerare. Aceea-și lucrare bună, firesce că considerată din părți diferite, are de o dată caracterul satisfacției și al meritului. Așa și jertfa lui Christos. El prin mórtea sa de pe cruce a meritat ómenilor nu numai iertarea păcatelor, ci și „ca viață să aibă și mai multă să aibă“ (Io. 10, 10), și „a intra întru cele sfinte“ ale cerinului „prin sângele lui Isus Christos“ (Evr. 10, 19). El a restaurat împărăția lui Dumnezeu, ordinea cea supranaturală a grației. Jertfei de rîscumpărare a lui Christos îi mulțămim totă grația, ce o primim de la Dumnezeu, grația rugăciunii, grația credinței celei drepte, grația învingerii asupra ispitelor, grația pocăinței inimii, grația păzirii poruncilor, grația perseverării în bine până în sfârșit. De fiesce care din grațiile acestea atîrnă așa zicînd câte un strop din sângele cel prețios al lui Christos, de óre ce el cu prețul cel scump al sîngelui său ne-a cumpărat toate grațiile începînd de la luminarea cea dintâi a minții și de la îndemnarea cea mai înțetinea a voinței și până la deplinirea gloriei cerești. Dar nu numai bogăția prisositoare a grațiilor actuale ne-o a meritat Christos, ci și grația cea sfințitoare, virtuțile infuse, darurile și rodurile Spiritului Sfînt, clarificarea cerescă a sufletului și a trupului, pe scurt totă gloria de grații a fiilor lui Dumnezeu, carea aci pe pămînt e încă ascunsă, dară în ceriú va străluci cu limpedime neperitoare. Nemăsurata comóră a grațiilor, bogăția binecuvîntărilor celor cerești, întemeierea bisericii și înzestrarea ei cu toate bunurile și mijlocele de mîntuire sînt róde, cari le-a făcut pe sama noastră arborele crucii. Așa „ni-s'au dăruit noué“ pentru meritele lui Christos „promisiunile cele scumpe și mari“ (II Petr. 1, 4). De aceea mai marele Apostolilor cuprins de sentimentele bucuriei și mulțămitei iubiléză zicînd: „Bine e cuvîntat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Christos, carele după mare mila sa ne-a născut pe noi spre sperare vie, — spre moștenirea cea nestricăciósă și nespurcată și nevestedită, păzită în ceriuri pentru noi!“ (Petr. 1, 4.)

Prin jertfa sa, carea cuprinde satisfacție și merit, Christos a prestat pentru noi tot, ce a pretins severitatea dreptății dumnezeesci, pentru ca apoi bunătatea dumnezeescă să ne pótă da iertarea a totă vina și a totă pedépsa și să ne pótă împărtăși din nou bunăvoința și bună plăcerea aceea deosebită, în virtutea căreia sîntem fiii lui Dumnezeu și moștenitori cerinului. Mîntuirea acésta, pe cum am vedut și mai la deal, în sfința Scriptură se numesce a dese ori rîscumpărare. Acolo ni-se spune, că noi sîntem rîscumpărați și cumpărați cu sângele lui Christos, rîscumpărați din robia sătanei și cumpărați spre primirea de fii ai lui

Dumnezeu. Satisfacția și meritul jertfei de pe cruce considerate din punctul acesta de vedere sînt deci prețul de rîscumpărare, care l-a pretins Dumnezeu și l-a plătit Christos, pentru ca noi să scăpăm din robia sătanei. Acest preț de rîscumpărare, care Christos l-a îmbiat pentru noi din îmbelșugarea iubirii sale, Dumnezeu l-a primit ca plătire deplină pentru datoria noastră cea nemăsurată, și în urma acestei plătiri a frânt cătușile robiei aceleia, în care gemeam, și ne-a restituit libertatea fiilor lui Dumnezeu. „Bă-laurul acela mare, șerpele cel de demult, care se chéamă diavol și sătana, cel ce înșelă totă lumea“ (Apoc. 12, 9), își însușise stăpînia preste ómenimea cea cădută, fiind că Dumnezeu l-a conces-o acésta ca pedépsă dréptă a păcatului. Diavolul deprindea tirănia sa asupra ómenilor așa, că-l chinuia și-l împila cu miú de aleșuirii și ispite, cu spalmele morții și cu chinurile iadului. Dar Christos a venit, „ca să strice lucrurile diavolului“ (I Io. 3, 8), adică păcatul și mórtea, ca „domnul lumii acésteia să se scótă a fară“ (Io. 12, 31). Prin jertfa crucii a învins Christos și și-a supus pe domnul întunerecului. De aceea zice Apostolul, că Christos „prin mórte a surpat pe cel ce avea stăpînia morții, adică pe diavolul“, și „a eliberat pe aceia, cari cu frica morții în totă viața erau supuși robiei“ (Evr. 2, 14 ur.).

Christos prin aceea, că el „Leul cel din semînția Iudei a învins“ (Apoc. 5, 5) asupra puterilor morții și iadului, ne-a dobîndit și grația, ca să fim tari și să învingem pe cel viclean (I Io. 2, 14). De aceea preamărim pe Dumnezeu, carele cu „milstivirile milei“ sale „a cercetat și a făcut mîntuînță poporului său“, ca „să dea cunoștința mîntuirii poporului lui întru iertarea păcatelor lor“ și „să lumineze celor ce ședeau întru întunec și în umbra morții, să îndrepteze picioarele noastre în calea păcii“, și așa „fără de frică dim mînile inamicilor nostri scăpați să-i servim lui“ (Luc. 1, 68 urr.).

Când a murit Mîntuitoriul, atunci a sosit și pentru dînsul „nóptea, când nimenia nu póte, să lucreze“ (Io. 9, 4). În clipa, în care pe cruce inima lui a încetat a mai bate, în aceea-și clipă a încetat și prestarea de satisfacții noué și dobîndirea de merite noué cu scopul de a rîscumpăra némul ómenesc. Dar nici nu era de lipsă și nici nu era cu puțință, să se mai adaugă óre ce la satisfacția și la meritul, ce le-a prestat și dobîndit Isus. Dór comóra aceea, carea o constituie prețul rîscumpărării noastre, e nemărginit de mare și de aceea nesecată, și ori cât s'ar scóte dintr'însa, ea nu se micșoréză.

Satisfacția, ce a prestat-o Christos pentru noi, e nemărginită, e mai mare de cât toate păcatele, cari se comit și s'ar puté comite. „Cu mult mai mult, de cât eram dator, a plătit Christos pentru noi; pe cum oceanul întrece stropul, așa întrece satisfacția lui Christos datoria noastră.“¹⁾ Mulțimea și mărimea păcatelor nu are deci să răpescă omului încrederea, nu are să-l împingă în desperare. Fie ele ori cât de multe și de grele, noi pentru sângele lui Christos totuși avem să sperăm tot de una îndurare și iertare; căci Christos „este curățire de păcatele noastre, și nu numai de ale noastre, ci și de ale a totă lumea“ (Io. 2, 2). Tóte păcatele și pedepsele acelea, cari le-a iertat Dumnezeu de la începutul lumii și le va ierta până la sfârșitul vécurilor, tóte le-a iertat și le va ierta, pentru că spre espiarea lor a curs pe cruce sângele dumnezeescului Miel de jertfă.

Meritul acela, care l-a dobîndit pe sama noastră Christos, e asemenea nemărginit. Pentru meritele cele nemărginite ale lui Christos putem deci și avem să așteptăm și să cerem cu încredere tóte cele ce ne sînt de folos spre mîntuire; căci nu se pot închipui daruri și bunuri, cari să fie asemenea meritelor lui. Tóte grațiile acelea, cari s'au împărtășit ómenilor începînd de la căderea ómenilor și li-se vor împărtăși până la sfârșitul vécurilor, tóte s'au împărtășit și se vor împărtăși, pentru că Christos a plătit pentru ele prețul preascumpului său sânge.

Acestea sînt ródele, cari le-a făcut pe sama noastră arborele crucii.

Opera rîscumpărării ast fel e sevărșită în chip obiectiv. Dar ea are să se facă și subiectivă, are să se sevărșescă și aplicându-se ómenilor singuratici. Christos a meritat pe cruce tuturor iertarea păcatelor, grația sfințirii și fericirea vecinică; dar acest merit are să se aplice singuraticilor, pentru ca ei întru adevăr să se înzestreze cu grație și să se împărtășescă în fericire. Ce mai

¹⁾ S. Ioan Chrisost. Homil. 10. în c. 5 Rom. n. 2.

e de lipsă, pentru ca mântuirea aceea, carea s'a întemeiat pe cruce și carea în biserică s'a făcut cu puțință și se îmbie tuturor, să se realizeze în singuraticii omenii? O spune Apostolul: Christos „a învățat ascultarea din cele ce a pățit, și sevărșindu-se s'a făcut tuturor, celor ce-l ascultă pe el, pricină de mântuire“ (Evr. 5, 8 ur.). Adevărat „că la Domnul e mila, și multă mântuire la el“ (ps. 129, 7); dar omul voind, să albească parte de ea și să dobîndescă moștenirea cea neperitoare a ceriului, trebuie să asculte de Domnul, să facă și să împlinescă toate, cele ce a rînduit și a demandat dînsul. Ți ascultarea ceea ce se pretinde spre dobîndirea mântuirii, se referese la două lucruri:

a) *Noi avem, să folosim cu rîvnă mijlocele acelea de mântuire, cari le-a instituit și le-a rînduit Christos.* Din preascumpul sânge al lui Isus e gătită pe sama tuturor medicina cerescă, și de la noi atîrnă, să o primim, pentru ca să ne vindecăm de toate ranele și bólele și să avem parte de sănătatea vecnică a sufletului și trupului. Pe muntele căpătîni s'a deschis izvorul de apă vie, și „de însetoșeză cine va, să vină“ la acest izvor „și să bea“, și „rîuri de apă vie vor curge din pîntecele lui“ (Io. 7, 37 ur.), și el nu va peri de sete în acest „pămînt pustiit și neumbat și fără apă“ (ps. 62, 3). În vîedul tuturor e plantat arborele cel mai minunat al crucii; dar noi avem să luăm din ródele lui și să mîncăm și să mergem cu virtutea mîncării aceleia pînă la muntele Domnului (III Împ. 19, 8).

b) *Noi cu grațiile primite avem apoi să conlucrăm cu credință pînă în sfârșit.* Christos a dat omenilor „putere, să fie fiul lui Dumnezeu“ (Io. 1, 12) și să și rămîna fiul lui Dumnezeu; dară pînă când călătorim în țara asta străină, pînă atuncia petrecem în pămîntul cercării, unde nu este siguranță nemincinosă a mântuirii. Pentru ca să nu pierdem acea putere de a fi fiul lui Dumnezeu și să nu fim eschiși de la moștenirea cea vecnică a ceriului, noi trebuie, „ca să nu luăm darul lui Dumnezeu în deșert“, ci să folosim cu rîvnă „vremea bine primită“ și „ziua mântuirii“ (II Cor. 6, 1 ur.) și prin fapte bune „să nevoim, ca să facem adevărată chemarea și alegerea noastră“ (II Petr. 1, 10). „Împărăția ceriului se silese“, și noi să ne silim, ca să o apucăm pe ea (Mt. 11, 12), să ne nevoim a intra prin porța cea strîmtă (Mt. 7, 13); noi trebuie să purtăm greutatea zilei și căldura și așa să lucrăm via sufletului nostru (Mt. 20, 12); trebuie să ne luptăm luptă bună, să plinim curgerea, să păzim credința, și așa să dobîndim

cununa dreptății (II Tim. 4, 7 ur.); trebuie să murim cu Christos, ca să și viăm cu dînsul (Rom. 6, 8); trebuie să umblăm cu vrednicie Domnului spre totă plăcerea, întru tot lucrul bun făcînd ródă, și crescînd întru cunoștința lui Dumnezeu (Col. 1, 10); să nevoim, să ne aflăm Domnului nespurcați și neîntinați în pace, ca să așteptăm și să dorim, să fie mai de grabă venirea zilei Domnului (II Petr. 3, 12 ur.); să vindem toate, câte avem, și să cumpărăm mărgăritariul cel de mult preț și țarina, în carea e ascunsă comóra (Mt. 13, 44 ur.); să întimpinăm pe mirele cu candelile pline de uleul iubirii și împodobite cu podóba faptelor bune, pentru ca să intrăm cu el la nuntă (Mt. 25, 1 ur.).

Așa avem să priveghîm, să ne rugăm, să lucrăm, să răbdăm și să ne luptăm, pentru ca să ne sfințim și să dobîndim fericirea. Viața de veci are să fie nu numai o simplă moștenire, nu numai un simplu dar al milei dumnezeesce, ci de o dată și o răsplată, carea o merităm, și o cunună a dreptății, carea o dobîndim prin luptă bună. Satisfacțiile și meritele cele nemărginite ale lui Christos nu ne dispensază de la datorința de a presta și noi inși-ne lui Dumnezeu pentru păcatele noastre lucrări satisfăcătoare și de a ne aduna și noi inși-ne merite pentru fericirea cerescă. Dară toate satisfacțiile și meritele noastre își au rădăcina și izvorul în Isus Christos, dintr'însul își primesc ele virtutea și prețul, el le oferește Tatălui, și la mijlocirea lui le primesce Tatăl. În această se manifestază firea glorioasă și prisositoare a rîscumpărării, că Christos capul nostru nu numai a satisfăcut și meritat pentru noi, ci ne-a mai dobîndit și dăruit și grația și virtutea aceea, ca și noi mădulările lui să putem satisface și să putem merita ceriul intr'însul, printr'însul și cu dînsul.

În ce chip se aplică deci și se apropriează omenilor singuraticii ródele cele bogate ale rîscumpărării, darurile și grațiile, cari le-a dobîndit Christos pe cruce? Asta se sevărșese în două chipuri. Unele grații le dăruiesc Dumnezeu fără de conlucrarea noastră, ér multe alte grații le dobîndim numai prin conlucrarea noastră, adecă așa, că ne pregătim la primirea lor și folosim bine mijlocele grației. Mijloce de acestea din rînduála lui Dumnezeu sînt multe și felurite în biserică. Cele mai de frunte sînt rugăciunea și faptele cele bune, apoi sfințele taine și *jertfa sfinței liturgii*. Toate mijlocele acestea de mântuire sînt tot atâtea rîulețe, prin cari ne curg cu imbelșugare și în chip tainic grațiile acelea, cari le-a meritat Christos. (Va urma.)

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Când cu sfințitul sórelui dispăru din caiută și raza lui cea mai de pe urmă, galera visla încă tot spre mézá nópte. Noptase, și Ben Hur încă tot nu observase nici o schimbare a cursului. Pe vremea acesta se respândi de pe pod prin deschidături miros de tîmăie.

„Tribunul se află la altariu,“ gândia el. „Ne pregătim dór de luptă?“

Se făcu atent.

El vîslase deja în multe lupte, fără ca să fie vîedut măcar una. De pe banca sa auđise el de-asupra sa și în jur de sine turbând lupta, pînă când făcuse cunoștință cu toate sunetele ei în tocmăi ca un cîntăreț cu tonurile cîntării sale. Ast fel cunoștea el și pregătirile, ce se făceau de-a rîndul pentru o ciocnire cu inamicul, în cari și Romanii aduceau tot de una jertfe zeilor sîi. Datinile erau acele-și cu cele ce se observaú la plecarea năii, și ele lui Ben Hur tot de una îi erau un presemn. O luptă pentru el și pentru soții lui tot de una era de un interes, care se deosebia în esență de cel al matrosilor și ostașilor. Nu venia aci în socotință pericolul, prin care aveaú să trecă, ci împrejurarea, că o înfrîngere pe sama celor rămași în viață aducea cu sine schimbarea situației,

— dóră chiar libertatea, — dar la tot cazul o schimbare a stăpînilor lor, ceea ce forțe ușor putea fi spre bine.

De timpuriú se aprinseră lăternile și se acătară pe seări. Tribunul veni jos de pe pod. La porunca lui ostașii se intrarmă. Se vizitară mașinile. Se aduseră lănci, sulite și săgeți în legături mari și se puseră îndemănă împreună cu ulcióre de uleú aprindécios și cu coșerci pline de globuri de bumbac, cari erau gătite așa, cât ușor să pótă suge în sine uleul. Și când Ben Hur vîdu și aceea, că tribunul se sui pe ridicătura sa și se intrarmă și-și puse îndemănă colful și scutul, atunci nu-i mai rămase nici o îndoelă cu privire la însemnarea acestor pregătiri, și el era gata la ocară cea mare, carea o aducea cu sine sclăvia lui.

De fie care bancă a galerei erau întărite nisce cătuși tari. Hortatorul începu a le pune de picioarele sclavilor de la vîsle; el trecea de la număr la număr, și nefericiții trebuiauú să se supună în tăcere. În cazul unei înfrîngerii a flotei ei nu aveaú nici un chip de scăpare.

În caiută domnia tăcere deplină. De o cam dată o turbura numai gemetul vîslelor celor ce se întorceau în curele. Fiesce care vîslaş își simția ocară, Ben Hur mai amarnic de cât ori care. El cu ori ce preț ar fi voit, să scape de ea. În scurtă vreme zurăitul cătușilor îi da de scire, că hortatorul se apropia de el tot mai tare cu lucrul său.

Óre veni-i va și lui rîndul? Óre — nu se va întrepune pentru el tribunul?

Atribuiescă cetitorul acest gând vanității ori egoismului, destul că pe Ben Hur totuși îl cuprinsese acest gând. El spera, că Romanul va păși la mijloc; la tot cazul era de față un prilej de a se convinge despre sentimentul, ce-l nutria Romanul față cu el. De cum va acum își aduce a minte de sclavul acela desprețuit, acesta avea să fie dovada părerii, ce și-o formase, — dovada, că el pe Ben Hur în taină îl scóte din miseria soților lui de robie, — și o atare dovada trebuia fără îndoelă să îndreptătescă pe cest din urmă la sperare.

Ben Hur aștepta cu suflet îngrijat. Timpul, pînă ce sosi rîndul la el, i-se păru un veac de om. La fie care lovitură a vîslei privia la tribunul. Acesta după isprăvirea pregătirilor sale zăcea pe patul său odihnindu-se. Ți numărul 60 se certa pe sine însu-și și-și propuse, să nu privescă mai mult la Romanul acela.

Hortatorul se apropia. Acum era la numărul 1. Zurăirea obedilor suna îngrozitorii.

În sfârșit numărul 60! Lucrul cel mai de pe urmă al hortatorului! Cu desperare mută opri Ben Hur visla sa și întinse hortatorului piciorul. Atunci se ridică tribunul și — făcu semn căpitanului.

Un rîu de emoțiune de bucurie alergă ca turbat prin sufletul Iudeului. De la hortator marele bărbat își întorsese privirea

spre el: când el lăsă din mână vîsla, atunci întregă laturea aceea a năii, în care sta, i-se părea ca luminată de o cunună de raze. Nu auzi nimica din ceea ce se vorbise. Îi era destul, că lanțul atîrna nefolosît din veriga lui pe bancă la vale. Hortatorul se duse la locul său și începu din nou a da pe masă tactul. Loviturile ciocanului nu sunară nici o dată așa plăcut vîslașului ca acuma. Proptind peptul de mănunchiul îngreunat cu plumb împingea el vîsla cu totă forța, de care era capabil, — o împingea, până ce vîsla se încovoia, parcă ar fi voit, să se frîngă.

Căpitanul se duse la tribun, și surîdînd îl făcu atent la numărul 60.

„Ce forță!“ zise el.

„Și ce curaj!“ replică tribunul. „Perpol! Mai bun e fără lanț. Nici o dată să nu i-l mai pu!“

Cu aceste cuvinte érá se întinse pe patul său.

Naea înainta órá după órá, mînată numai de vîsle, căci vîntul abia umfla vîntrelele. Și ómenii, cari nu erau cuprinși cu serviciul, durmiau, — Arriú pe patul său, érá ostașii pe scânduri.

O dată, — de două ori îl schimbară pe Ben Hur; dar el nu putu dormi. Trei ani de nópte, de nópte adîncă, — și în sfîrșit o rază de lumină! Naufragiat și aruncat pe mare în cóce și în colo, — și în sfîrșit ajuns la uscat! Atîta vreme mort, — și acum iubirea cea dintîii a înviării! În atari óre fugе somnul! Sperarea se cuprinde cu viitoriul; timpul de față și trecutul sînt numai servitórele zelóse și pururea ascultátóre ale ei. De la grația tribunului pornind ea îl duse mai de parte, îl duse până în nemărginit. Durerea i-se stînsé; el vedea érá patria și bogățiile casei sale părintesci; mamă-sa și soru-sa odihniau érá în brațele lui, — acestea erau obiectele, în jur de cari se țesea fantasia lui, cari în clipa asta îl făceau mai fericit, de cum a fost vre o dată în viața sa. Că el grăbia ca pe aripi în o bătălie grozavă, la asta acum nu se gândia. Cele ce sperarea îi vrăja înaintea ochilor, acelea i-se păreau realitate, erau lipsite de ori ce adaus de îndoélă. Și bucuria îi era așa de mare, așa de bogată și așa de deplinită, cât în inima lui résbunarea nu-și mai găsia loc. Messala, Grat, Roma și tóte amintirile cele amare, cari erau legate de ei, i-se pareau ca o bólă, din care a scăpat, — ca nisce bureți veninoși ai pămîntului, de-asupra cărora plutia în aer în depărtare mare fericit și sănătos, ascultând la corul cel vecinic al stelelor.

Chiar se lăsase preste Astrea și preste cei ce plutiau pe ea. Întunecimea aceea mai désă, ce premerge crepatului de zi, — când un ostaș se pogóri de pe podul năii, pași repede la ridicătura, pe care durmia tribunul, și-l trezi. Acesta se ridică, își puse coiful pe cap, își încinse spada, își luă scutul de pe părete și se apropiă de căpitanul ostășimii de marină.

„Pirații sînt în apropierea cea mai mare. Sus, și pregătiți tóte!“ zise el tare și pași așa de liniștit, așa de plin de încredere pe scară la deal, cât te-ai fi simțit ispitit a-ți gândi: „Fericit om! Apiciú i-a gătit un prânz festiv!“

V.

Lupta navală.

Tótă suflarea de pe nae se trezi, se trezi așa zicînd însă-și naea.

Oșterii alergară la posturile lor. Ostașii prinseră armele în mîni și fură conduși pe pod; ei nu se deosebiau întru nimica de legionari. Sarcini de săgeți și brațe de lănci se scóseră pe pod. Se pregătiră pe scări buțile de uleu și globurile de bumbac; aprinseră încă și mai multe laterne de rezervă și umplură vase cu apă. Pe vîslașii, pe cari chiar acum îi schimbaseră, îi adunară într'o cétă înaintea căpitanului și-i încunjurară cu paznici. Provedința a dispus așa, ca Ben Hur să fie între ei. De-asupra sa auzia el sgomotul pregătirilor celor mai de pe urmă, — stringerea vîntrelei, întinderea rețelelor, tocmeirea mașinilor și atîrnarea platoșelor pe laturile năii. Acum era liniște pe galeră, — liniște plină de frică și de așteptare nehotărîtă.

La un signal, ce s'a dat pe pod și apoi s'a împărțit hortatorului prin un oșter de rîndul al doilea, care era postat la scară, de o dată se opriră tóte vîslele.

Ce a vrut să însemne acesta?

Din cei o sută și douăzeci și unul de vîslași, cari erau încătușați de bănci, nici unul nu și-a pus întrebarea acesta. Le lipsia spre acesta ori ce impuls. Iubirea de patrie, ambiția, simțul de datorință pentru ei trebuia să fie nisce frase góle, și prin urmare nici nu le puteau împărțasi nici o însuflețire. Ei simțiau numai fiorii aceia, cari cuprind pe cei ce se mână neputincioși și orbiș într'un pericol. Se póte presupune, că chiar și cel mai timpit din ei, în vreme ce cărmuia vîsla sa, își reprezenta în gînd tóte cele puteau, să se întimple acuma. Dar vre o sperare nu putea să-și întemeieze pe acestea: dacă partea năii va fi fost să fie învingerea, atunci acesta strîngea cătușile lor încă și mai tare, pe când de altă parte întîmplările nenoróse ale năii erau și ale lui, — ori se confundă naea în adîncul mării, ori o mistuia focul, selavul de la vîslă era lăntuit de sórtea năii.

Lor nu le era tertat, să pună întrebări cu privire la situația, în care se găsia naea. Și cine era inimicul? Póte prietini, frați, patrioți de ai lor. Dacă cetitoriul va cumpeni lucrul cât se póte de bine, atunci va pricepe necesitatea, ce silia pe Romani, ca în casuri de acestea critice să lăntuéscă pe nefericiții selavi de băncile lor. Dar spre gînduri de acestea acum nu era răgaz. Un sunet asemenea loviturii de vîslă a unei galere, ce venia în urma celei, pe care era el, stîrni atențiunea lui Ben Hur; Astrea începu a se legăna, ca și cum o ar arunca valuri, ce se înalță. Îl cuprinse gîndul, că lângă galera lor vîsléază o flotă, — ce póte că acum își forméază rîndurile cu scopul de a da navală. Sângele îi amorti în vine, așa de puternică era închipuirea, ce se făcu stăpân preste el.

(Va urma.)

Bibliografie.

Din cunoscuta „Bibliotecă pentru toți“ au apărut zilele acestea:

Nr. 92. Radu D. Rosetti: *Sincere*, un mănunchiú de frumoșe poezii de ale tinéruului

poet, apărute deja mai înainte într'o elegantă ediție.

Nr. 93—94. Anton Pann: *O ședétóre la țară sau povestea lui Moș Albu*, una din plăcutele povestiri ale scriitorului popular atât de mult cunoscut. În tocmal ca în „Povestea vorbiú“ și aci se cuprind o mulțime de sfaturi și invétături spuse într'un stil la priceperea fie căruia.

Nr. 95. G. T. Buzoianu: *Ougetări asupra popórelor vechi*. A treia carte, ce se ocupă de descrierea vechilor popóre, cetăț, credințe etc. În broșura acesta autorul ne face cunoscută istoria Cartagenel, originea și sfârșitul împreună cu tóte instituțiunile ei. Trece apoi la Cyrena, vechiú oraș din nordul Africeii. O broșură la tot casul, care face bune servitii studiului istoriei.

Nr. 99. Alex. Petófi: *Apostolul și alte poezii*, traduceri libere de Șt. O. Iosif, în frunte cu portretul și biografia poetului maghiar, devenit popular. Nisuinta de a scóte la ivélá tóte frumusețele literare străine, nu póte fi decât recomandabilă. Regretăm numai, că s'a ales chiar bucata „Apostolul“, împotriva căreia ar fi multe de zis. Cele alalte 6 poezióre, publicate în urmă, sînt fórté bine traduse.

Nr. 100. Andersen: *Carte de chipuri fără chipuri*, cuprinde 33 povestiri, pe cari luna le spune unui biet pictor. Cine a cetit macar o dată în viața sa vre o povestire de Andersen, va sci în dată, că aceea-și căldură, acela-și spirit respiră și din scrierile acestea ca din tóte ale lui. Azi nu e limbă cultă, care să nu fie tradus pe povestelnicul danez.

Nr. 101—110. Dr. A. Urechia: *Dictionar francez român*, o carte fórté pretiósă, considerând lipsa de ast fel de cărți la noi. Are 733 pagini și un tipar fórté frumos. Se află și legat în un frumos volum și costă 4 lei.

A apărut la **Tipografia Seminarului în Blăș** (Balázsfalva):

Șematismul

Veneratulul Cler al arhiepiscopiei mitropolitane greco-catolice a Alba Iuliei și Făgărașului pe anul 1896. — 8° 365 pag. — Prețul unui exemplar 1 fl. Exemplare singuraticé spedate X-band 1 fl. 10 cr.

La tipografia seminarială se mai află de vîndare:

Legile politico-bisericesci
din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Preavenatului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr.

Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestui op. Fără de cartea acesta nici un preot nu póte, să se acomodeze în deosebitele sale agende, după-ce prin legile politico-bisericesci s'au schimbat tóte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmal de aceea credem, că nu va fi oficiú preotesc, din care să lipéscă acestă carte, în care se află tóte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nóúe create prin legile aceste.

Triod, crudo fl. 6.50, legat în piele tare și cu copcii fl. 10.

Apostoler, folio, crudo fl. 4.40, legat în piele și cu margini aurite fl. 6.40.

Posta Redacțiunii. *N. Hoză în Hloda*. Suma de 3 fl. am primit-o cu mulțămítă. Fóea Vi-se trimite regulat. Binevoiti a cerca la posta din loc; póte că o scot alții.

Editor și redactor răspundétor:

Dr. Victor Szmigelski.